

Geir Winje

(2006)

Hva er New Age?

New Age er – for de som tar dette begrepet alvorlig – en betegnelse på Vannmannens tidsalder. Og Vannmannens tidsalder betegner en ny tid som begynner omtrent nå, og som vil preges av nye tanker og ny erkjennelse. Denne nye erkjennelsen innebærer først og fremst en holistisk forståelse av mennesket og tilværelsen. Begrepet holisme kommer av det greske holos, som betyr hel, total eller fullstendig. Ifølge denne tankegangen har de tidligere tidsaldrene vært preget av en splittelse mellom det åndelige og det materielle. Derfor har tilværelsen blitt opplevd som todelt. Hver astrologisk tidsalder varer cirka 2.160 år. Vannmannens tidsalder avløser Fiskenes tidsalder, som ble innledet med Jesus og Buddha.

I dag bruker vi ofte begrepet New Age synonymt med alternativbevegelsen. Betegnelsen New Age ble særlig brukt i 1980-årene, mens vi fra 1990-årene i større grad snakker om alternativbevegelsen. Alternativbevegelsen er en sammensatt og omfattende bevegelse, der holismen likevel står sterkt som en felles forestilling. Ideene og aktivitetene innenfor alternativbevegelsen er varierte og preges av innbyrdes toleranse.

I denne artikkelen presenterer jeg først på noen sentrale forestillinger innenfor New Age eller alternativbevegelsen, før jeg gir en oversikt over noen sentrale praksiser. Avslutningsvis presenteres Holistisk Forbund som et eksempel på hvordan forestillinger innenfor New Age kan settes i system og formaliseres som livssyn.

Vi regner med at hver fjerde voksne nordmann har vært i kontakt med alternativbevegelsen på en eller annen måte. Noen har søkt råd hos astrologer, andre har oppsøkt alternativ medisin, mens atter andre har gått på yogakurs. Alternativbevegelsen er ingen enhetlig bevegelse, men består av mange ulike miljøer som hver på sin måte arbeider innenfor ett eller flere felt. Tidsskriftet *Alternativt Nettverk* og alle alternativmessene som arrangeres i norske byer viser noe av mangfoldet.

Innenfor New Age eller alternativbevegelsen er ikke det religiøse livet styrt av dogmer (læresetninger), sterke ledere eller hellige bøker. I stedet kan den enkelte selv velge i hvor stor grad han eller hun vil involvere seg. Noen er utøvere, andre kan karakteriseres som utprøvere, mens mange snarere er ”tilskuere”. Den enkelte kan selv sette sammen sitt eget livssyn eller sin egen religion med utgangspunkt i egne interesser og erfaringer. Slik senmoderne eller postmoderne religiøsitet karakteriseres ofte som eklektisk, deregulert og privat. Begrepet eklektisk innebærer at den enkelte kan lage sitt eget trossystem av et utvalg fra andre systemer, uten at de ulike delene nødvendigvis passer logisk sammen. Begrepet deregulert betyr at det religiøse livet ikke er strengt organisert eller ledet.

Noen sentrale forestillinger innenfor New Age

Som nevnt ovenfor betegner New Age en ny tidsalder for menneskeheten, nemlig Vannmannens tidsalder, som skal vare i over 2.000 år. I det følgende vil jeg presentere noen andre forestillinger som står sentralt i deler av alternativbevegelsen. Vi må i den forbindelse huske på at alternativbevegelsen eller New Age ikke har noen formell lære, men omfatter mange og svært ulike ideer. Disse ideene er i stor grad hentet fra ulike religioner. De kan kombineres på forskjellige måter, og det er opp til den enkelte hva en vil tro på. Noen grunnleggende forestillinger går likevel igjen i mange miljøer:

Holisme er som nevnt troen på at alt som finnes – både åndelig og materielt – henger uløselig sammen. Innenfor holistiske virkelighetssyn kan en også tro at alt som eksisterer stammer fra én, guddommelig kilde. Det kalles monisme. Mange holister er monister, mens andre er også panteister. Da tror de at alt som eksisterer dypest sett er guddommelig og at Gud er *i* – og ikke utenfor – hvert enkelte menneske.

Fra indisk religion kommer forestillingen om reinkarnasjon (*samsara*). Vi lever mange liv, og sjelen fødes igjen og igjen. Reinkarnasjon styres av *karma*, det vil si at alle gode og onde handlinger får konsekvenser i både dette og senere liv. Også forestillinger om *chakra*'er (energisentra i kroppen) har sin bakgrunn i indisk religion. Slike begreper forstås til dels annerledes enn i hinduismen og buddhismen, siden de tolkes i en vestlig, moderne sammenheng. Innenfor New Age tenker en seg ofte at sjelen utvikler seg og stadig gjør nye erfaringer på sin vei gjennom mange liv.

Fra kinesisk religion kommer forestillinger og begreper som *yin* (det kvinnelige, mørke, passive) og *yang* (det mannlige, lyse, aktive). De utgjør til sammen en helhet som kalles *tao*. Balanse mellom *yin* og *yang* er viktig både innenfor taoismen, andre østlige religioner og mange alternative retninger. Et annet kinesisk begrep er *qi*. Det er den livsenergien som strømmer gjennom mennesket, og som kan stimuleres og balanseres – blant annet ved hjelp av *akupunktur*. Akupunktur er en metode der nåler, massasje eller varme tas i bruk for å påvirke energipunkter eller –kanaler i kroppen.

Innenfor alternativbevegelsen regnes det gjerne som en selvfølge at mennesket er et åndelig vesen, at det er noe mer enn en fysisk kropp. Et av mange uttrykk for dette er et lysende energi- eller fargefelt som omgir kroppen. Det er usynlig for de fleste. Begrepet *aura* (latin) kan oversettes med luftning, og brukes om dette lysende feltet. Fargespekteret i auraen reflekterer menneskets åndelige, mentale og fysiske tilstand. Ved å "lese" eller fotografere auraen kan en stille en diagnose. En kan også påvirke mennesket ved å påvirke auraen.

Mennesket er en del av naturen, og alle mennesker har et felles ansvar for Moder Jord (*Gaia*) som en levende planet. I naturfolkens religioner finnes derfor mye visdom, som moderne mennesker kan dra nytte av. Eksempler på dette er mineraler og krystaller, som tenkes å korresponderer med ulike sider ved menneskets personlighet, og som derfor kan brukes til blant annet helbredelse (se nedenfor). Andre eksempler finner vi innenfor naturmedisin.

Mennesket er ikke bare en del av naturen, men hører også hjemme i en åndelig virkelighet. Ja, det å skille mellom natur og ånd er ifølge New Age uttrykk for en feilslutning. Skal en utvikle

seg selv, må selvutviklingen omfatte både fysisk og åndelig utvikling. Helse og spiritualitet, kropp og sjel, natur og ånd – alt dette må forstås som to sider av samme sak.

Til sist kan nevnes at mange innenfor New Age-miljøene ser på forskjellige religioner som ulike, men i prinsippet likeverdige, veier til Gud. En kan også si det slik at disse veiene fører til innsikt, helbredelse og utvikling. Innenfor religionene ligger kunnskaper og visdom som kan hentes ut av moderne mennesker, selv om en ikke nødvendigvis ”kjøper” hele religionen. Hvert menneske kan finne sin vei gjennom livet, og elementer fra religionene kan bidra til at veien blir rik og meningsfull.

Noen sentrale praksiser innenfor New Age

På samme måte som New Age eller alternativbevegelsen omfatter et mangfold av forestillinger, omfatter den kanskje et enda større mangfold av praksiser. I det følgende gir jeg noen eksempler:

Fordi alt henger sammen, finnes det heller ikke noe absolutt skille mellom mennesker og andre vesener, eller mellom mennesker som lever nå og som har levd før. Det å ha kontakt med andre vesener kalles kanalisering, fordi en blir en kanal mellom ulike nivåer i tilværelsen.

Mange teknikker kan tas i bruk for å kartlegge menneskets personlighet (karakteranalyse). Disse teknikkene kalles ofte spådomskunster, fordi en ved å kartlegge menneskets karakter også kan si noe om hvordan fremtiden vil arte seg. Astrologi bygger på at stjernenes og planetenes stilling i fødselsøyeblikket har betydning for hvordan den enkeltes livsløp og personlighet blir. Andre eksempler er *I Ching* (en gammel kinesisk spådomsbok), palmestri (lesing i hånden), og tarot-kort. Tarot-kortene kan minne om vanlige spillkort, men symbolene sier noe om verdier og mening i livet. Numerologi er tolking av tall eller bokstavers tallverdi, for eksempel knyttet til navn eller andre tekster.

Meditasjon og yoga er metoder for å trenge inn i menneskets innerste. De har gjennom tusener av år blitt utviklet innenfor mange religioner, ikke minst i Østen. Slike metoder tas i nå i bruk i nye sammenhenger. Tanken er at når en får innsikt i seg selv, får en også innsikt i helheten. En kan kombinere slike metoder med moderne terapi, drømmetyding, astrologi, etc.

Kunst har - som i andre livssyn - en sentral rolle innenfor alternativbevegelsen. Et eksempel er såkalt New Age-musikk: Harmonisk, flytende musikk som blant annet tas i bruk ved helbredelse, terapi og avspenning.

Alternativ medisin omfatter mange former for holistisk medisin. Her ser en det åndelige og det fysiske som en organisk helhet, og målet er å skape balanse og harmoni. I noen behandlingsformer tar en utgangspunkt i det åndelige, for eksempel i *healing* (se nedenfor). I andre behandlingsformer tar en utgangspunkt i kroppen, for eksempel ved *kinesologi*, som også kalles muskeltest. Her er tanken at styrken i musklene henger sammen med menneskets følelsesliv og åndelige konstitusjon.

Ofte brukes kosthold og urter som sentrale virkemidler på veien mot helhet, enten behandlingsformene er hentet fra Østen, Vesten eller fra naturfolk. Stemmebruk, massasje og

dans hører også med i mange metoder. Urbefolkningenes menneskesyn blir ofte forstått som mer autentisk enn andre syn, og har inspirert mange moderne terapi- og selvutviklingsteknikker.

Et av mange eksempler på naturmedisin er *homeopati*, som bygger på antikke medisinske prinsipper. Likhetsprinsippet (læren om at lignende helbreder lignende) ble omtalt allerede på 500-tallet f Kr, men er hentet frem igjen i moderne tid. Det innebærer at en lidelse kan helbredes ved å tilføre kroppen mer av det stoffet som fører til lidelsen. Et annet homeopatisk prinsipp viser seg i at medisinen tynnes ut så mye at det er umulig å påvise det medisinske stoffet i preparatet. I stedet mener en at energien fra det aktuelle stoffet overføres til preparatet (alkohol eller vann) når en ryster det samtidig med at det tynnes ut. En slik praksis blir bare meningsfullt i lys av det holistiske menneskesynet som homeopatien bygger på: Som alt annet liv i universet består mennesket først og fremst av energi.

Holografiske behandlingsformer bygger på prinsippet at hver del inneholder helheten. Et eksempel er irisdiagnostikk. Her tar en utgangspunkt i at fargespekteret i øyets iris korresponderer med ulike deler av kroppen. Irisanalyse er derfor en analyse av hele mennesket. En lignende tankegang finner vi i fotsonterapien. Hvert lille punkt under fotsålen korresponderer med et område i kroppen. Ved å stimulere disse punktene kan en både stille diagnose og helbrede ulike smerter og sykdommer. Andre holografiske metoder er basert på analyse av for eksempel øret eller auraen.

Healing er en fellesbetegnelse som omfatter mange former for helbredelse ved hjelp av åndelig eller mental energi. Noen healere mener å ha spesielle evner til å helbrede, mens andre hevder at slike evner ligger latent i alle mennesker. Derfor foregår ofte healing i grupper der deltagerne forener sin energi, vilje og omsorg for hverandre. På noen kurs kan en lære å helbrede seg selv ved å gjøre mentale øvelser, for eksempel å tenke seg (visualisere eller se for seg) en helbredelse. I andre miljøer er healing forstått som kanalisering. Da er healeren en kanal for den helbredende kraften fra åndelige vesener.

Til sist skal nevnes krystaller og gjennomskinnelige mineraler som selges i de fleste alternativbutikker. Mange mener at krystallene både reagerer på og påvirker subtile energifelt. De kan med andre ord brukes til å stille diagnoser og til å helbrede. Krystaller og mineraler brukes ofte som kraftkilder, for eksempel i smykker eller plassert i oppholdsrom.

Mange av metodene og teknikkene som er nevnt i dette avsnittet er ikke etterprøvd vitenskapelig. De er derfor ikke anerkjent innenfor medisin eller andre tradisjonelle vitenskaper. De er heller ikke basert på tradisjonell kristendom. De bryter altså med de to verdssystemene som dominerte i Norge frem til 1960-årene. Kristendommens tradisjonelle og vitenskapens moderne virkelighetssyn er erstattet av et sen- eller postmoderne syn som preges av mangfold fremfor enhetlige ideologier.

Holistisk Forbund

Holistisk Forbund ble stiftet i 2002. Det er et organisert livssynssamfunn for mennesker som ikke finner seg til rette i de tradisjonelle trossamfunnene, og heller ikke i Human-Etisk Forbund. Mange av de cirka 1000 som har meldt seg inn siden starten, er mennesker som kan

sies å sokne til New Age eller alternativbevegelsen. Forbundet er våren 2004 fremdeles under oppbygging, og medlemstallet stiger jevnt.

Holistisk Forbunds formålsparagraf lyder som følger:

”Holistisk Forbund er en livssynsorganisasjon som vil fremme og ivareta individers og gruppers rett og mulighet til å søke og utøve sitt eget livssyn.

Holisme innebærer en erkjennelse av at alt er forbundet og er en del av samme åndelige virkelighet. Vi erkjenner at menneskers forståelse av verden og virkelighet er i forandring.

Holistisk Forbund er en organisasjon for dem som anerkjenner at holistisk praksis innebærer et kollektivt og individuelt ansvar overfor hverandre, det globale samfunnet og jorden.

Holistisk Forbund er for dem som søker kunnskap og refleksjon omkring åndelige spørsmål ubundet av dogmer og tradisjonelle trosretninger.

Holistisk Forbund vil bidra til:

- opplysning om og utvikling av holistisk livssyn og praksis
- fremme en global etikk med utgangspunkt i FNs menneskerettighetserklæring og The Earth Charter
- å søke å løse konflikter gjennom dialog
- brobygging mellom spiritualitet og vitenskap
- brobygging mellom ulike livssyn og religioner
- å fremme alternative behandlingsformer og selvutvikling
- den enkeltes rett og mulighet til fullverdige seremonier og ritualer ved viktige overgangsfaser i livet, i tråd med eget livssyn og verdier
- å fremme mangfold, toleranse, kjærlighet og glede”

(Hentet fra Holistisk Forbunds web-side - www.holisme.no)

I praksis arbeides det for tiden i Holistisk Forbund særlig med å opprette lokallag rundt i landet. I tillegg bygges det opp et tilbud når det gjelder ritualer. Et eksempel er konfirmasjon, som i Norge gjerne arrangeres av enten Den norske kirke (eller andre trossamfunn) eller av Human-Etisk Forbund (HEF – borgerlig konfirmasjon). For Holistisk Forbund er det viktig å kunne arrangere konfirmasjon for ungdom som opplever kirken som for dogmatisk (styrt av læresetninger) og HEF som for lite åpen for det åndelige eller religiøse elementet i tilværelsen. Holistisk Forbund vil på denne måten – som formålsparagrafen sier det – samle mennesker som ”søker kunnskap og refleksjon omkring åndelige spørsmål ubundet av dogmer og tradisjonelle trosretninger”.

